

68.
koncertní
sezona
2023
2024

Příběhy starého
Španělska
Filharmonie v divadle II
1. abonentní koncert
Janáčkovo divadlo
7 a 8|12|2023

Filharmonie
Brno Philharmonic

Program

VICENTE MARTÍN Y SOLER

Una cosa rara

(Vzácná věc / A Rare Thing), předehra k opeře / ouverture | 5'

RICHARD STRAUSS

Don Quijote, symfonická báseň op. 35 | 46'

Don Quixote, symphonic poem, Op. 35

Fantastické variace na téma rytířského charakteru

Fantastic variations on a theme of knightly character

Introdukce (Mässiges Zeitmass)

Don Quijote ztratí po četbě rytířských románů zdravý rozum a rozhodne se stát potulným rytířem / Don Quixote loses his sanity after reading novels about knights, and decides to become a knight-errant

Téma (Mässig) Don Quijote, rytíř se smutnou tvář / Don Quixote, knight of the sorrowful countenance

(Maggiore) Sancho Panza

Variace I (Gemächlich)

Dobrodružství s větrnými mlýny / Adventure at the windmills

Variace II (Kriegerisch)

Vítězná bitva proti armádě velkého císaře Alifanfarona / The victorious struggle against the army of the great emperor Alifanfaron

Variace III (Mässiges Zeitmass)

Rozhovor mezi rytířem a panošem / Dialogue between knight and squire

Variace IV (Etwas breiter)

Nešťastná příhoda s průvodem kajčníků / Unhappy adventure with a procession of pilgrims

Variace V (Sehr langsam)

Rytířská hlídka / The knight's vigil

Variace VI (Schnell)

Setkání s Dulcineou / Meeting with Dulcinea

Variace VII (Ein wenig ruhiger als vorher)

Jízda vzduchem / The ride through the air

Variace VIII (Gemächlich)

Nešťastná plavba na benátské lodi / The unhappy voyage in the enchanted boat

Variace IX (Schnell und stürmisch)

Boj proti údajným kouzelníkům / Battle with the magicians

Variace X (Viel breiter)

Souboj s rytířem jasného měsíce / Duel with the knight of the bright moon

Finále (Sehr ruhig)

Znovunalezený rozum - Smrt Dona Quijota / Coming to his senses again - Death of Don Quixote

přestávka | 20'

LUIGI BOCCHERINI / arr. LUCIANO BERIO

Quattro versioni originali della

„Ritirata notturna di Madrid“ di L. Boccherini sovraposte e trascritte per orchestra

(Čtyři původní verze „Nočního odchodu z Madridu“ L. Boccheriniho, navrstvené a přeepsané pro orchestr / Four Original Versions from Luigi Boccherini's "Withdrawal by Night in Madrid", superimposed and transcribed for orchestra) | 7'

MAURICE RAVEL

Španělská rapsodie | 16'

Rapsodie espagnole

1. Prélude à la nuit (Předehra k noci / Prelude to the night)
2. Malagueña
3. Habanera
4. Feria

Lukáš Polák violoncello / cello

Petr Pšenica viola

Marie Petříková housle / violin

Filharmonie Brno

dirigent / conductor **Dennis Russell Davies**

For a summary in English see the last pages of the brochure.

O skladbách

Nekonečná pobřeží, strmé skály, velkolepé oslavy, ohnivé slunce, korida, divoké a vášnivé rytmy, které ponechají jen málokohe v klidu... Španělsko již po staletí nepředstavuje pouze vyhledávaný turistický cíl, ale také výrazný inspirační zdroj – pro domácí autory i pro ty „přespolní“. Od období antiky byl Pyrenejský poloostrov místem prolínání mnoha kulturních vlivů. Nejvýraznější otisk zde zanechalo křesťanství, resp. katolicismus ve vysoce exaltované formě, nicméně nelze opominout ani maurskou či židovskou tradici, které zde dominovaly až do období konce 15. století. Zmíněná multikulturnost intenzivně působí po staletí zejména na architektu, literáty, výtvarníky a hudebníky. Ať už jsou to slavná témata z literatury španělského zlatého věku (Siglo de Oro), za všechny zmiňme Cervantesova *Dona Quijota*, písně a tance tradiční lidové kultury a z nich vzešlé dvorské taneční formy (některé se staly součástí barokní instrumentální suity), či vysoce stylizované taneční projevy flamenca nebo bolera. Je to tedy především hudba, která nám i v 21. století dokáže poutavě vyprávět příběhy starého, ale i nového Španělska.

Mozartův současník **Vicente Martín y Soler** (1754–1806) se narodil ve Valencii roku 1754, tedy pouhé dva roky před salzburským hudebním géniem. Solerova náklonost k hudbě a opeře byla silnější než k jeho rodné zemi, a proto odcestoval studovat do jedné z tehdejších operních mekk – italské Boloně. Zde byl jeho učitelem jeden z nejvýznamnějších hudebníků své doby, uče-

nec, teoretik a skladatel Giovanni Battista Martini, známý jako Padre Martini (1706–1784). Svou operní prvotinu *Il tutore burlato* zkomponoval Soler v jednadvaceti letech. O dva roky později přesídlil do Neapole. V tomto tradičním operním centru se prosadil operou seria *Ifigenia in Aulide*; věnoval se zde i tvorbě baletů. Konečně roku 1785 si zvolil za své působiště císařskou Vídeň, kde jej výrazně inspirovali Antonio Salieri (1750–1825) a již zmíněný Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791). Začal spolupracovat s jejich společným libretistou Lorenzem Da Ponte (1749–1838) a vytvořil svá nejslavnější díla *Il barbero di buon cuore*, *Una cosa rara a L' arbore di Diana*. Obliba Solerova díla ve Vídni byla značná; Mozart sám dokonce použil melodií ansámblu *O quanto un si bel giubilo* z *Una cosa rara* ve čtrnácté scéně druhého aktu *Dona Giovanniho*. „Valencijský Mozart“ však ve Vídni příliš dlouho nesetřval. Jeho novým domovem se stal daleký Petrohrad, kde mu bylo nabídnuto místo dvorního skladatele a učitele zpěvu. I zde se tedy věnoval komponování oper, dokonce i v ruštině, přičemž náměty těchto děl dodávala sama carevna Kateřina Veliká. V tehdejší hlavním městě carského Ruska skladatel umírá ve svých nedožitých dvaapadesáti letech.

Je s podivem, jak rychle byla původně velmi populární Solerova tvorba zapomenuta. Teprve v současné době dochází k postupné rene-

sanci jeho operního díla a každá takováto produkce bývá po zásluze odměňována zaslouženým potleskem. Patrně nejznámější skladatelskou operou je již zmíněná **Una cosa rara**, *ossia Bellezza ed onestà* (Vzácná věc aneb Krása a poctivost), která se v povědomí milovníků hudebnědramatické tvorby udržela, mimo jiné, i díky Mozartovu *Donu Giovannimu*. Da Ponte vytvořil pro Solera libreto na námět španělské divadelní hry *La luna de la sierra*. Také zde se, stejně jako v Mozartově opeře, objevuje postava proslulého španělského milovníka a svůdce žen, Dona Juana. Ten se na venkově v kraji Siera Morrena snaží svést zasnoubenou dívku. Po řadě peripetií a vyhocených situací zakročí nakonec španělská královna Isabella, jež překazí Don Juanovy plány. Dvouaktové *dramma giocoso* otevírá radostná *Sinfonia* v tempu allegro, stylem připomínající starší neapolské operní předehry. Její rustikální, až téměř pastorální charakter odkazuje k venkovskému prostředí, do něž je situován děj opery, stejně jako k dozvukům tzv. galantního stylu. Posluchače zde jistě zaujmou kontrasty mezi menšími skupinami nástrojů. S trochou fantazie lze říci, že zde v jednom okamžiku Soler staví proti sobě několik skupinek venkovských muzikantů předvádějících své umění.

Mnichovský rodák **Richard Strauss** (1864–1949) náleží rovněž do skupiny operních bardů, tentokrátě však doby přelomu 19. a 20. století. Malého Richarda učil hudbě jeho otec, hornista mnichovského dvorního orchestru. Strauss byl vpravdě zázračným dítětem, neboť komponoval nepřetržitě od svých šesti let. Již v dětství intenzivně poznával velká operní díla, zejména práce Richarda Wagnera (1813–1883). Důležitý byl pro něj pobyt v Berlíně, kde – mimo dalších umělců – poznal dirigenta a skladatele Hanse von Bülowa, který mu nabídl pozici pomocného dirigenta v Meiningenu. Po pouhém měsíci zde se však vypracoval na dirigenta hlavního, spolupracoval s Johannesem Brahsem a poprvé zde vyslechnul provedení vlastních kompozic. Klíčový byl pro Strausse rok 1898, kdy nastoupil na místo dirigenta berlínské Dvorní opery. Ve své nové funkci propagoval provozování hudby soudobých skladatelů, přičemž se hluboce zajímal o hudební teorii a experimentoval na poli instrumentace. Roku 1933 byl bez svého vědomí jmenován prezidentem Říšské hudební komory, jež měla podporovat německou „národní“ hudbu. Později byl ale sesazen kvůli přátelství se spisovatelem Stefanem Zweigem. Po roce 1945 musel opustit Německo. Teprve ke konci života se mohl navrátit do svého rodného Bavorska.

Straussovo hudební dílo ovlivnila řada faktorů. Vedle intenzivního studia skladeb jeho předchůdců i současníků to byla výjimečná znalost hudební teorie, dějin umění, filosofie a také cestování za účelem poznáním cizích národů a jejich tradic. Syntéza těchto prvků se výrazně projevuje v instrumentálních skladbách, mezi nimiž můžeme najít hned dvě symfonické básně se španělskou tematikou: *Don Juan* a **Don Quijote**. Druhé jmenované rozsáhlé dílo je v podstatě hudebním dramatem beze slov.

Po *Introdukcí* skladatel představuje publiku dva hlavní aktéry příběhu – Dona Quijota a jeho sluhu Sancho Panzu. Následuje deset variací lličících vybrané příběhy tragikomického rytmu. Vše uzavírá Quijotova smrt. Téma přímo vybízí k výraznému uplatnění zvukomalby i široké palety nástrojů. V partitūře je dokonce předepsán stroj na zvuk větru, tolik oblíbený v barokním divadle. Vedle zvukomalby charakterizuje Strauss hlavní hrdiny prostřednictvím typických hudebních nástrojů. Donu Quijotovi tak připsal vznešené violoncello, zatímco jeho břichatému pobočníkovi zvuk sólové violy, tenorové tuby a komického baskarinetu.

Jestliže Martín Vicente y Soler přesídlil z Pyrenejského poloostrova na Apeninský, další autor dnešního repertoáru zvolil opačný směr. Skladatel a violoncellista **Luigi Boccherini** (1743–1805) se narodil do muzikantské rodiny v toskánské Luce. Luigiho otec působil jako zpěvák a violoncellista, bratr Giovanni se věnoval tvorbě operních libret a sestra byla tanečnicí. Základy hudebního

vzdělání, které získal od otce, rozvíjel mladý Boccherini v Římě. Po studiích přijal spolu s otcem místo v orchestru vídeňského Burgtheateru. Od roku 1764 cestoval se svým smyčcovým kvartetem a komponoval rozsáhlá díla, včetně oratorií. Po čtyřech letech přesídlil natrvalo do Španělska, kde se jeho mecenášem stal infant Don Luis, bratr španělského krále Karla III. Boccherini působil v Madridu jako violoncellista a věnoval se komponování komorní hudby. Don Luis však byl kvůli morganatickému sňatku poslán do exilu a našel útočiště v paláci Arenas de San Pedro v Ávile, kam jej doprovodili i jeho hudebníci. Boccherini zde měl paradoxně mnohem více času na komponování a vznikly zde téměř všechny jeho nejznámější skladby, včetně programního smyčcového kvintetu ***Musica notturna delle strade di Madrid***. Sedmivětá komorní skladba líčí noční ruch v ulicích španělského hlavního města. Zaslýcheme v ní bubnující vojáky, menuet slepých žebráků, modlitbu růžence i návrat noční hlídky. Koncept i zvukomalbou vzdáleně připomíná slavnou *Battalii à 10* Heinricha Ignaze Franze Bibera (1644–1704). Pestrost, hispánské rytmy a hravost Boccheriniho kvintetu inspiroují i po staletích.

Roku 1975 zadala milánská La Scala objednávku na novou kompozici pro speciální koncertní večer. Italský skladatel **Luciano Berio** (1925–2003) sáhl při této příležitosti právě po finální větě z *Musica notturna*, a vznikla tak svébytná orchestrální kompozice ***Quattro versioni originali della „Ritirata notturna di Madrid“*** propojující Beriovy avantgardní a experimentální po-

stupy s Boccheriniho nadčasovým klasicismem. Původní věta *Ritirata notturna di Madrid* byla patrně velmi populární, protože ji Luigi Boc-

cherini několikrát přepsal pro různá komorní obsazení: existuje druhá verze pro smyčcové kvinteto, verze pro klavírní kvintet, kvintet s kytarou... Luciano Berio si vybral čtyři z nich, navrstvil je přes sebe a, jak plný název díla napovídá, přepsal pro orchestr. Jedinou zcela přidanou částí jsou party pro bicí nástroje, které jsou však také odvozeny z původních verzí.

Úpravy a transkripce ostatně představují zásadní a nejznámější část Beriova díla – Filharmonie Brno jich na svých abonentních koncertech provedla již několik. Patří mezi ně sbírka jedenácti písní z různých zemí světa *Folk Songs* (březen 2018, se sólistkou Ivou Bittovou, dirigoval Case Scaglione), *Rendering*, zkomponované na základě fragmentů z Schubertovy nedokončené *Symfonie Dur 936a*, a skladba pro kytaru a orchestr *Chemins V*, která vznikla přepracováním Beriovy *Sekvence XI* pro sólovou kytaru (obě skladby byly uvedeny letos v červnu se sólistou Pablo Márquezem).

V souvislosti s dramaturgií dnešního koncertu není třeba zdůrazňovat, že jméno francouzského skladatele **Maurice Ravela** (1875–1937) je nejčastěji spojováno s jeho nejznámější kompozicí, *Bolereem*. Vášně pro vše španělské zdědil po své matce, která pocházela z Baskicka, a část života strávila v Madridu. Ravelovo Španělsko tak bylo do

notné míry idealizované, nostalgické i patetické, neboť jej znal z matčina snivého vyprávění a vzpomínek, stejně jako z jejích písní. Inspiroval vlastní své matky vytvořil několik rozsáhlých skladeb, v nichž uplatňoval nejen typické rytmy a melodie tradičních písní a tanců, stejně jako odkazy ke konkrétním místům či historiím.

Rapsodie espagnole vznikla v letech 1907–1908 a je tak jedno z prvních Ravelových orchestrálních děl. Jejím zrodu předcházela kompozice *Habanery* pro dva klavíry. Premiéru *Rapsodie* uvedl Orchestre des Concerts Colonne pod vedením Édouarda Colonnea 15. března 1908 v Théâtre du Châtelet. Kritika ji přijala vesměs kladně a vyzdvihovala její „jemnou a svěží orchestraci i malebnost“. O rok později byla *rapsodie* provedena v Londýně a následující měsíc dokonce v New Yorku. Tematika díla i v tomto případě vybízí k uplatnění široké škály hudebních nástrojů, zahrnujících kastaněty nebo celestu. Čtyřvěté dílo otevírá *Prélude à la nuit* s tlumenými smyčci. Následuje *Malagueña*, tanec podobný flamencu. V Ravelově podání je však stylizovaný a odkazuje spíše k místu původu tohoto tance a jeho afektu. Třetí větou je *Habanera*. Tanec podobný argentinskému tangu, který o tři desetiletí dříve zpopularizoval George Bizet ve své opeře *Carmen*. Právě tato část *rapsodie* bývá označována za vůbec nejpůsobivější Ravelovo vyjádření španělského charakteru a ducha. Bouřlivou oslavou a vyvrcholením celého díla, které je jinak prolno to spíše napětím a vášní, je závěrečná *Feria* překypující divokými rytmy, kontrastní dynamikou a radostí.

Petr Slouka

O účinkujících

Lukáš Polák vystudoval konzervatoř v Brně a Akademii múzických umění v Praze, studium si rozšířil stáží na pařížské Conservatoire national supérieur de musique et de danse u Jean-Marie Gamarda. Byl dlouholetým členem Škampova kvarteta, nyní působí v Janáčkově kvartetu a v klavírním triu Viktora Kalabise. Působil například v Orchestru Berg, ve Slovenské filharmonii nebo v Českém národním symfonickém orchestru. Spolupracuje s Českou sinfonií Radka Baboráka, několik let též působil jako koncertní mistr v Janáčkově divadle. Nyní zastává post koncertního mistra ve Filharmonii Brno.

Petr Pšenica je absolventem Konzervatoře Brno a Janáčkovy akademie múzických umění. Komorní hudbě se věnoval v Meislově kvartetu a Vereor Quartett, v roce 2017 se stal členem nově vzniklého souboru Agile Quintet. Je členem hudebních těles Czech Virtuosi, Slováký komorní orchestr, Musici Boemi nebo Ensemble Opera Diversa. Od roku 2000 je členem Filharmonie Brno, kde od roku 2015 působí jako vedoucí skupiny viol.

Marie Petříková pochází z Brna, kde absolvovala konzervatoř u Bohumila Kotmela. Po absolutoriu konzervatoře v roce 1986 studovala na Akademii múzických umění v Praze u Josefa Vlacha a na Janáčkově akademii múzických umění v Brně u Adolfa Sýkory. Od roku 1986 je členkou skupiny prvních houslí ve Filharmonii Brno, od roku 1991 zastává v tomto orchestru funkci koncertní mistryně.

Kořeny brněnské filharmonie sahají do 70. let 19. století, kdy v Brně mladý Leoš Janáček usiloval o vznik českého symfonického orchestru. Dílo slavného skladatele 20. století je ostatně nejvýznamnější programovou položkou tělesa, které je považováno dodnes za jeho autentického interpreta.

Dnešní **Filharmonie Brno** vznikla v roce 1956 sloučením rozhlasového a krajského orchestru a od té doby patří svou velikostí i významem k české orchestrální špičce. Na svých turné provedla na tisíc koncertů v Evropě, ve Spojených státech, v Latinské Americe, na Dálném i na Blízkém východě. Je pravidelným hostem světových i českých festivalů, kde často spojuje umělecké síly s Českým filharmonickým sborem Brno. V sezoně 2022/2023 uspořádala turné po Velké Británii a Spojených státech a navštívila řadu renomovaných pódii (Festival Rheingau, festival Ars Electronica v Linci, Grosses Festspielhaus v Salcburku, Gewandhaus v Lipsku).

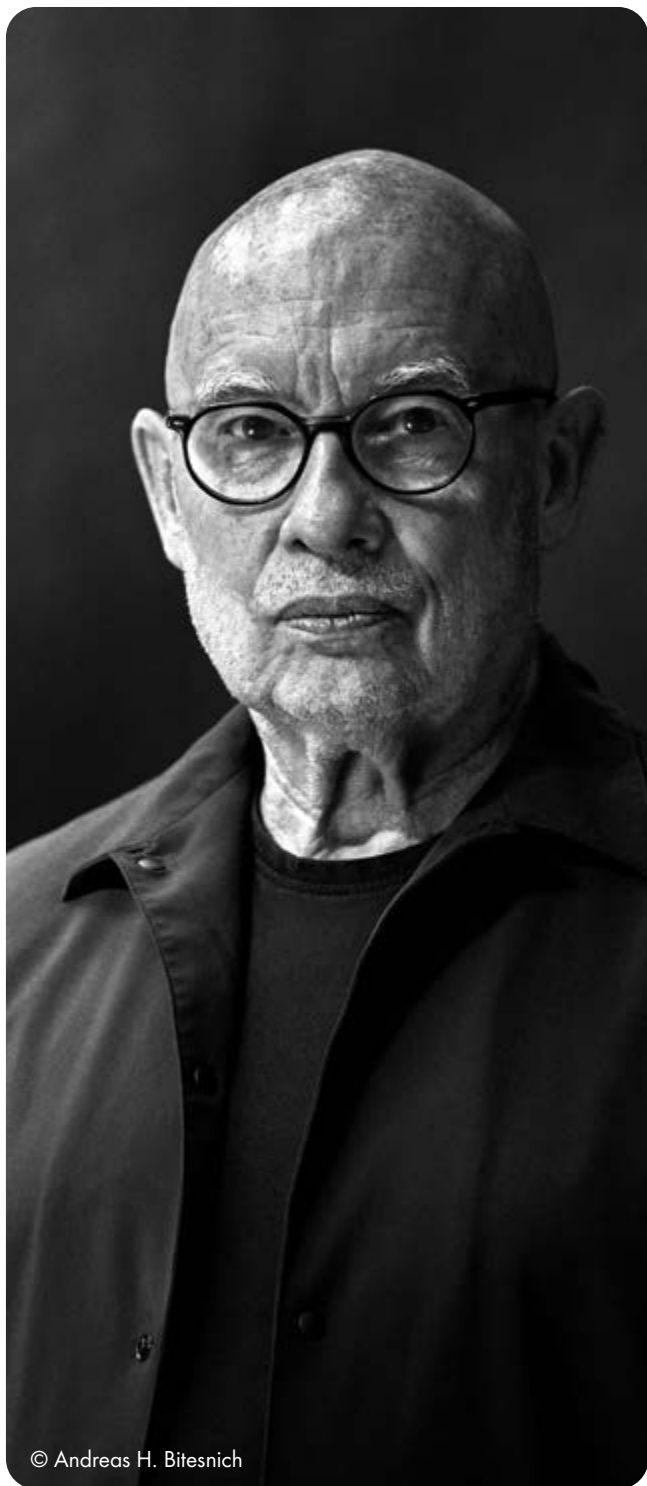
Orchestr pravidelně natáčí pro Český rozhlas a Českou televizi. Kromě realizace nahrávek pro řadu společností (Supraphon, Sony Music, IMG Records, BMG, Channel 4) zakládá filharmonie v roce 2020 svůj vlastní nahrávací label Filharmonie Brno, kde doposud vydala 6 titulů. Nahrávka *12. symfonie* Philipa Glasse z této edice byla nominována v roce 2022 na cenu ICMA. Dynamicky také rozvíjí zakázkové nahrávání pro globální klientelu v rámci Czech Orchestra Recordings.

Dějiny orchestru prošla řada českých a světových dirigentských osobností jako Břetislav Bakala, František Jílek, Petr Altrichter, Jiří Bělohávek, Sir Charles Mackerras, Jakub Hruša nebo Tomáš Netopil. Od

sezony 2018/2019 je šéfdirigentem a uměleckým ředitelem Filharmonie Brno Dennis Russell Davies.

Od roku 2000 pořádá filharmonie letní open air festival na brněnském hradě Špilberk, v roce 2012 se stala pořadatelem renomovaných festivalů Moravský podzim, Velikonoční festival duchovní hudby a Expozice nové hudby. Zaštiťuje mezinárodně proslulý dětský sbor Kantiléna, od roku 2010 se podílí na festivalu mladých hudebníků Mozartovy děti, v roce 2014 zakládá svou Orchestrální akademii.

Filharmonie Brno je dnes nejen silným hráčem na poli symfonické hudby doma i v zahraničí, ale i předním organizátorem hudební sezony druhého českého města, aktivním festivalovým pořadatelem, kreativním lídrem orchestrální dramaturgie a inovativním tvůrcem široké škály edukativních programů. Působí v neorenesančním Besedním domě, „brněnském Musikverein“ z dílny Theophila von Hansena z roku 1873, a těší se na nový moderní koncertní sál, který navrhuje tým architektů Tomasz Koniora a Petra Hruši a akustika Yasuhisa Toyoty.

© Andreas H. Bitesnich

Dennis Russell Davies (1944) se narodil ve městě Toledo v Ohiu a vystudoval proslulou newyorskou Juilliard School. Soustavně dirigoval jako hudební ředitel komorního orchestru v Saint Paulu v Minnesotě (1972–1980), v letech 1977–2002 byl také šéfdirigentem newyorského Orchestru amerických skladatelů a v letech 1991 až 1996 hudebním ředitelem Brooklynské filharmonie. Od roku 1980 trvale žije v Evropě, a to nejprve v Německu jako hudební ředitel Stuttgartské státní opery (1980–1987), šéfdirigent orchestru Beethovenhalle v Bonnu, hudební ředitel Bonnské opery a Beethovenova festivalu (1987–1995). Se Stuttgartským komorním orchestrem nasnímal jako jeho šéf (1995–2006) na CD komplet 107 Haydnových symfonií. Během následujícího trvalého pobytu v Rakousku byl (od roku 1997) profesorem dirigování na salcburském Mozarteu a šéfdirigentem Symfonického orchestru Vídeňského rozhlasu, roku 2002 se stal (na patnáct let) šéfdirigentem Brucknerova orchestru a ředitelem opery Zemského divadla v Linci; tam mu byl také v roce 2014 udělen titul Generálního hudebního ředitele. V letech 2009–2016 měl též úvazek šéfdirigenta symfonického orchestru v Basileji.

Mezinárodní kritika označuje Daviese za odvážného interpreta klasického (!) repertoáru, jež nezanedbává při svém poučeném zájmu o novou a nejnovější tvorbu, živeném trvalou spoluprací a osobními vztahy s význačnými soudobými tvůrci; mezi ně patří (nebo patřili) Luciano Berio, William Bolcom, John Cage, Philip Glass, Heinz Winbeck, Aaron Copland, Lou Harrison, Laurie Anderson, Arvo Pärt, Hans Werner Henze, Kurt Schwertsik, Thomas Larcher, Balduin Sulzer a Manfred Trojahn. Jako dirigent nebo klavírista (nebo obojí současně) vydal Davies víc než 80 hojně oceňovaných snímků: kompletní symfonie Brucknerovy, Haydnovy, Honeggerovy a Glassovy, se svou ženou, klavíristkou Maki Namekawou, natočil mj. Beethovenova *Fidelia* a Mozartovu *Kouzelnou flétnu* v Zemlinského aranžmá pro čtyřruční klavír nebo Šostakovičovu *Čtvrtou symfonii* ve skladatelově úpravě pro dva klavíry.

V roce 2009 byl Dennis Russell Davies zvolen za člena Americké akademie umění a věd, v roce 2014 jej francouzské ministerstvo kultury jmenovalo komandérem Řádu umění a literatury a v roce 2017 obdržel od rakouské vlády Rakouský čestný kříž za vědu a umění I. stupně. Od sezony 2018/2019 stojí v čele Filharmonie Brno jako její šéfdirigent a umělecký ředitel. Od podzimu 2020 je i šéfdirigentem rozhlasového orchestru MDR v Lipsku a hostujícím profesorem na Janáčkově akademii múzických umění v Brně.

Více na www.dennisrusselldavies.com

Summary

Please accept our invitation for a musical trip to Spain; Valencia, La Mancha and Madrid await. Our guides include only one Spaniard, a native of Valencia, Vicente Martín y Soler – the others hail from elsewhere, but the country behind the Pyrenees served them as a source of inspiration.

“The Valencian Mozart”

Vicente Martín y Soler (1754–1806) was known in his era for his comic operas on which he worked with librettists including Lorenzo Da Ponte, the Italian who also wrote for Wolfgang Amadeus Mozart. Indeed, it was Mozart with whom Martín y Soler was compared. The opera *Una cosa rara* was written for Vienna, where Martín y Soler arrived in 1785. Mozart then used one of its melodies in his *Don Giovanni*, showing his admiration for the music of his Spanish contemporary. Martín y Soler spent the last third of his life in St Petersburg at the invitation of Empress Catherine the Great.

The ingenious knight translated into music

Cervantes's celebrated novel *Don Quixote de la Mancha*, first published in 1605, stimulated **Richard Strauss** (1864–1949) to write a programmatic symphonic poem, in which, he said, he had taken the variation form *ad absurdum* and showered tragi-comic persiflage upon it. Premiered 125 years ago on 8 March 1898 in Cologne, Strauss's **Don Quixote** is very original, entirely new in the colour of the sound. It is a philosophical work that grimaces mockingly at all those people who trudge through life encumbered by illusions, gleefully presenting them as laughing, unaware the joke's on them; so Strauss wrote in a letter to his mother. The variations develop from the contrasted themes of the protagonist and his squire Sancho Panza; the deranged knightliness of the former is depicted by a solo cello, the clumsy craftiness of the latter by a viola. The concertante parts are presented by Filharmonie Brno leader **Marie Petříková** (violin) and principals **Lukáš Polák** (cello) and **Petr Pšenička** (viola).

Boccherini's Madrid, Berio's Boccherini

In 1975, the Italian composer **Luciano Berio** (1925–2003) received a commission from La Scala orchestra to create a piece to open a concert. For the occasion, Berio adapted the final movement of the string quintet *Musica notturna delle strade di Madrid* by the Italian classical composer **Luigi Boccherini**. Although respectful of the original, Berio's penmanship is easily recognisable.

Ravel's Spain

The Frenchman **Maurice Ravel** (1875–1937) was born in the north-western part of the Iberian Peninsula close to the border with Spain and thanks to his mother, who claimed Basque nationality, carried in his heart a passion for Spain from childhood. “How am I to explain his

Hispanism, authentic to the finest detail?” asked the Spanish composer Manuel de Falla. “Ravel's Spain was a Spain ideally perceived through his mother, a lady whose exquisite conversation, always conducted in impeccable Spanish, absolutely delighted me, as it evoked the years she spent in Madrid. I understood how she must have enchanted her son since his childhood with her nostalgic memories, doubtless made powerfully vivid with song and dance that were inseparably linked with them.” Alongside the one-act opera *L'heure espagnole* and the famous *Boléro*, the **Rapsodie espagnole** written in 1907 showcases Ravel's ability to enter the Spanish musical spirit.

Vítězslav Mikeš

translated by Štěpán Kaňa

Zveme vás na

PO **1 | 1 | 2024**, Janáčkovovo divadlo, 19:00

NOVOROČNÍ KONCERT

DVOŘÁK Suita A dur „Americká“

GOULD Tap Dance Concerto (Koncert pro stepaře a orchestr)

GERSHWIN / arr. GOULD Porgy a Bess

MARTINŮ Le jazz

Martina Konečná step

Filharmonie Brno

dirigent **Dennis Russell Davies**

Brněnská filharmonie byla ustavena jako Státní filharmonie Brno k prvnímu lednu 1956 a týž den provedla svůj první koncert. Od té doby pořádá své novoroční koncerty pravidelně a symbolicky tak jimi nejen vítá příchod nového roku, ale slaví i své narozeniny, v roce 2024 již osmašedesáté. V něm nás čeká Rok české hudby, který je pravidelně vyhlášován pro léta zakončená čtyřkou. S naším americkým šéfdirigentem Dennisem Russellem Daviesem do něj přízračně vstoupíme s česko-americkým programem.

ČT **11** a PÁ **12 | 1 | 2024**, Janáčkovovo divadlo, 19:00

DVOŘÁK A SUK & MARTINŮ

DVOŘÁK Karneval, koncertní předehra

SUK Fantasie pro housle a orchestr g moll

MARTINŮ Symfonie č. 1

Jan Mráček housle

Filharmonie Brno

dirigent **Robert Kružík**

Filharmonie Brno k Roku české hudby 2024 přichystala hned několik projektů. Lednový program patří k těm tradičním: zahrnuje díla, která jsou stabilní součástí orchestrálního repertoáru (nejen) českých těles. Na jejich provedení se s brněnskými filharmoniky budou podílet dva výrazní představitelé mladší generace českých interpretů: houslista Jan Mráček, koncertní mistr České filharmonie, a náš stálý hostující dirigent Robert Kružík.

SO **27 | 1 | 2024**, Besední dům, 19:00

27. REPREZENTAČNÍ PLES FILHARMONIE BRNO

K tanci i poslechu hrají Filharmonie Brno pod taktovkou Dennise Russella Davies, Salonní orchestr Brno, Jazz Archiv a Cimbäl Classic. Vstupenky jsou k dostání ve filharmonickém předprodeji na Besední ulici.

Vánoční abonmá

Nejlepší vánoční dárek jsou emoce a my je pro vás máme.

Připravili jsme šest abonentních řad sestavených tak, aby si vybral každý: milovník hudby starší i novější, posluchač konzervativní i odvážnější.

Můžete také vybírat, jestli chcete řadu se dvěma, nebo se třemi koncerty.

Na každý koncert obdržíte vstupenku zvlášť (při fyzické i on-line koupi).

Koupíte-li abonmá u nás v předprodeji, dáme vám k němu vánoční dárkovou obálku.

filharmonie-brno.cz/vanoce

**Filharmonie
Brno Philharmonic**

· | * | | o | | Jihomoravský kraj MINISTERSTVO
KULTURY

Prosíme posluchače, aby zaujali svá místa včas a vypnuli své mobilní telefony.

Změna programu a účinkujících vyhrazena.

Za podporu a spolupráci děkujeme

Vydala Filharmonie Brno v roce 2023 nákladem 900 výtisků

text Petr Slouka

motiv na obálce je inspirovaný stropní malbou ze zásalí Besedního domu, která představuje páva s květinami

produkce Printeco s.r.o.

redakční uzávěrka 1 | 12 | 2023

Nakladatelem skladby *Una cosa rara*

je Alkor-Edition Kassel GmbH.

Nakladatelem skladby *Don Quijote*

je C. F. Peters Ltd & Co. KG.

Nakladatelem skladby *Quattro versioni originali...*

je Universal Edition AG Wien.

Filharmonie Brno, příspěvková organizace

Komenského náměstí 534/8, 602 00 Brno, ☎ +420 539 092 801

www.filharmonie-brno.cz, www.salprobrno.cz

B | R | N | O |

jihomoravský kraj

Statutární město Brno finančně podporuje Filharmonii Brno.

Vybrané koncerty se konají za finanční podpory Ministerstva kultury

České republiky a Jihomoravského kraje.

www.filharmonie-brno.cz
www.salprobrno.cz

